

Vergaderjaar 1992-1993

23 008

Nieuwe bepalingen inzake identificatie van cliënten bij financiële dienstverlening (Wet identificatie bij financiële dienstverlening 1993)

Nr. 6

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 1 juni 1993

Ondergetekende is de leden van de fracties die hebben bijgedragen aan het voorlopig verslag erkentelijk voor de instemming die in het algemeen met het wetsvoorstel werd betuigd.

ALGEMENE TOELICHTING

De leden van de fractie van de PvdA constateerden dat deze wet een ruimere doelstelling kent dan de wet van 1988 en vroegen waar het huidige instrumentarium tekortschoot.

De reden van dit wetsvoorstel is niet dat het huidige instrumentarium tekort zou schieten. De thans geldende wet van 1988 heeft aan haar doelstelling beantwoord. Uitvoering van richtlijn 91/308/EEG en de aanbevelingen van de Financial Action Task Force on Money Laundering noopt echter tot een aanmerkelijke uitbreiding van de werkingssfeer van de regelgeving, zowel wat betreft de diensten die daaronder moeten vallen als wat betreft de verleners van die diensten.

Zoals in paragraaf 3 en paragraaf 6 van het algemeen deel van de memorie van toelichting met andere woorden is gezegd brengt een en ander mee dat de identiteitsvaststelling bij financiële dienstverlening niet meer wordt overgelaten aan zelfregulering maar in een wettelijke regeling wordt vastgelegd.

Deze leden waren voorstander van uitbreiding van de werking van de wet naar wisselkantoren en creditcardmaatschappijen.

Artikel 1, eerste lid, onder a, onder 6° biedt de mogelijkheid de hier = = *oemde instellingen onder de wet te brengen. Van deze bevoegdheid zal gebruik worden gemaakt met betrekking tot beroepen, bedrijven en ondernemingen die bijzonder geschikt blijken te zijn om voor het witwassen van geld gebruikt te worden. Ondergetekende is voornemens in ieder geval te bevorderen dat de wet op de wisselkantoren en creditcardmaatschappijen van toepassing zal zijn. Wisseltransacties vallen overigens, voor zover wordt voldaan aan het te stellen grensbedrag, onder het begrip financiële dienst als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onder b, onderdeel 7°. Hetzelfde geldt voor creditcard-diensten.

De leden van de VVD-fractie vroegen waarom de regering niet tijdig gevolg heeft gegeven aan de dwingende bepaling om de regelgeving vóór 1 januari 1993 in werking te doen treden.

In deze memorie wordt volstaan met te verwijzen naar het antwoord dat in de memorie van antwoord bij het voorstel voor de Wet melding ongebruikelijke transacties (23 009) is gegeven op dezelfde vraag van deze leden.

De leden van de GPV-fractie vroegen wat de meerwaarde was van een wettelijke regeling boven een sluitende code.

Los van de EG-rechtelijke aspecten heeft een wettelijke regeling thans de sterke voorkeur boven een code omdat de beoogde regeling een veel ruimere reikwijdte zal krijgen, waarbij ook het aantal beroepen en bedrijven voor wie de regeling zal gaan gelden aanmerkelijk wordt uitgebreid. Voor de totstandkoming van een code zou dat betekenen dat met een veelheid van representatieve organisaties en, zo nodig, groepen van ondernemingen en instellingen overeenstemming zou moeten worden bereikt: de code is immers een privaatrechtelijke overeenkomst.

Deze leden vroegen welke mogelijkheden er waren om uit te wijken naar gebieden met mildere regimes.

Het staat afnemers van financiële diensten vrij de door hen gewenste diensten te betrekken in een ander land dan Nederland. Daarbij kunnen verschillende overwegingen een rol spelen. Afstand, taal, rechtsstelsel en tijd zijn daarbij elementen die in de overweging worden betrokken. Op het punt van identiteitsvaststelling zullen binnen de EG en de EVA-landen die partij zijn bij het Verdrag betreffende de Economische Ruimte, door de werking van de richtlijn vergelijkbare regels gelden. Voor de met de EG geassocieerde landen is dat echter niet het geval aangezien de EG-richtlijnen op deze landen niet van toepassing zijn. In het kader van de Financial Action Task Force on Money Laundering zal een aantal geassocieerde landen echter ook strengere identificatieverplichtingen moeten invoeren.

Naar aanleiding van de opmerking van deze leden over de bereidheid van de betrokken instellingen de regel loyaal uit te voeren wordt opgemerkt dat aan loyale medewerking niet wordt getwijfeld. Het is immers ook voor de financiële instellingen zelf van belang dat zij weten wie hun cliënten zijn. Weliswaar heeft het contact tussen een financiële instelling en een cliënt plaats in de beslotenheid, dit neemt niet weg dat de wet de mogelijkheid biedt om strafrechtelijk te kunnen optreden tegen overtredende instellingen. Daarnaast mag worden gewezen op de preventieve werking van de strafbepaling. En tenslotte mag van de toezichthouders worden verwacht dat ook zij op het punt van de naleving van deze wet de interne instructies terzake van de onder hun toezicht staande instellingen in de gaten zullen houden.

Het lid van de RPF-fractie vroeg naar een nadere onderbouwing om twee afzonderlijke wetsvoorstellen in te dienen ter uitvoering van de Raad van de EG van 10 juni 1991.

De argumenten om twee afzonderlijke wetsvoorstellen in te dienen zijn genoemd in onderdeel 7 van het algemeen deel van de memorie van toelichting (Kamerstukken 23 008, nr. 3, blz. 3). In die passage wordt erop gewezen dat de onderwerpen die in elk afzonderlijk wetsvoorstel worden geregeld wetstechnisch verschillen, en dat ook de doelstelling van de beide wetsvoorstellen verschillend is in die zin dat het onderhavige wetsvoorstel tevens bedoeld is om fiscale fraude tegen te gaan, zulks op het voetspoor van de thans geldende Wet identiteitsvaststelling bij financiële dienstverlening.

Intrekking van de Wet identiteitsvaststelling bij financiële dienstverlening heeft op zich geen gevolgen voor de Wet inzake spaarbewijzen. Voor zover een financiële instelling een financiële dienst verleent in de zin van het onderhavige wetsvoorstel, zal de identiteit van de cliënt op de voorgeschreven wijze moeten worden vastgesteld.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Artikel 1

Eerste lid, onder a

Zoals hierboven reeds is gezegd zullen wisselkantoren en creditcardmaatschappijen onder de wettelijke regeling gaan vallen. Daarbij gaat vanuit het oogpunt van wetstechniek de voorkeur uit naar het gebruik maken van de bevoegdheid onder 6° van deze bepaling. Anders dan voor de andere in deze bepaling genoemde ondernemingen en instellingen bestaat er voor wisselkantoren en creditcardmaatschappijen geen wettelijke (toezichts)regeling zodat een verwijzing naar een desbetreffende wet niet mogelijk is. Het brengen van de hier bedoelde instellingen onder de Wet toezicht kredietwezen 1992 wordt niet overwogen omdat de aard van het bedrijf wezenlijk verschilt van dat van kredietinstellingen en deze instellingen ook vallen buiten het kader van de EG-richtlijnen die op de kredietinstellingen van toepassing zijn. Wel wordt thans gezien in hoeverre het gewenst is voor deze instellingen een aparte wettelijke regeling tot stand te brengen en hoever een dergelijke regeling zou moeten reiken. In de memorie van antwoord bij het voorstel voor de Wet melding ongebruikelijke transacties (23 009) wordt nader op dit punt ingegaan.

Het was de leden van de D66-fractie opgevallen dat in het wetsvoorstel het wisselen van guldens en vreemde valuta ontbreekt, terwijl deze dienst in het wetsvoorstel melding ongebruikelijke transacties wel is opgenomen. Zij vroegen hierop een toelichting.

In het voorstel voor de Wet identificatie bij financiële dienstverlening 1993 wordt onderscheid gemaakt tussen «financiële instelling» (artikel 1, eerste lid, onderdeel a) en financiële dienst» (artikel 1, eerste lid, onderdeel b).

De onder 7° genoemde financiële dienst omvat het wisselen van guldens of vreemde valuta (mits de hoogte van het daarmee gemoeide bedrag de door de minister van Financiën gestelde ondergrens overtreft). Aldus vallen wisseltransacties onder de wet. Het voorstel voor de Wet melding ongebruikelijke transacties wijkt dit punt in zoverre af, dat daarin in plaats van de algemene omschrijving van 7° meer specifiek in artikel 1, onderdeel a, onder 7° en 8°, twee soorten transacties zijn genoemd, te weten het (doen) crediteren en debiteren van een rekening en het wisselen van guldens of vreemde valuta; voor beide soorten diensten is aldaar geen ondergrens gesteld. Dit verschil tussen beide wetten hangt samen met het verschil tussen de in beide wetten neergelegde regels, namelijk enerzijds het vaststellen van de identiteit van cliënten en anderzijds het melden van transacties die ongebruikelijk zijn. Dat wisseltransacties (als zodanig ingevolge artikel 1, eerste lid, onderdeel b, onder de Wet identificatie bij financiële dienstverlening vallen betekent op zich nog niet dat die wet ook op wisselkantoren van toepassing is. Daarvoor is nodig dat uitvoering wordt gegeven aan de in artikel 1, eerste lid, onder a, onder 7°, gegeven bevoegdheid om deze categorie instellingen

aan te wijzen als financiële instelling in de zin van de wet. Dat dit zal gebeuren is hierboven reeds aangegeven.

De leden van de GPV-fractie vroegen of de begrippen «financiële instelling» en «financiële dienst» niet reeds zodanig duidelijk omschreven waren dat delegatie niet meer nodig hoeft te worden geacht.

Het is juist dat beide begrippen in het wetsvoorstel centrale begrippen zijn. Er is naar gestreefd deze begrippen zoveel mogelijk in het wetsvoorstel zelf te omschrijven, doch in beide gevallen is het nodig geoordeeld de reikwijdte van de wet te kunnen uitbreiden naar instellingen en diensten die daarvoor in aanmerking komen. Daarbij zal bepalend zijn of het, gegeven de primaire doelstellingen van deze wet, te weten het bestrijden van fiscale fraude en het bestrijden van witwaspraktijken, nodig is de identificatieplicht uit te breiden.

Het lid van de RPF-fractie was van mening dat het beter zou zijn dat de identificatieplicht zou dienen te gelden voor een ieder die beroeps- of bedrijfsmatig een financiële dienst verleent.

De opzet van het wetsvoorstel is degenen die de financiële diensten (beroeps- of bedrijfsmatig) verlenen per categorie in het wetsvoorstel aan te duiden, met de toegevoegde mogelijkheid van uitbreiding bij ministeriële regeling. De reikwijdte van de wet verschilt daarmee niet van de gedachte van dit lid, terwijl deze opzet de duidelijkheid ten goede komt.

Eerste lid, onder b

De leden van de fractie van D66 vroegen of met de definitie van overeenkomst van levensverzekering voldoende wordt aangesloten bij het desbetreffende fiscale begrip. Zij vroegen of onder dit begrip bijvoorbeeld ook gemengde verzekeringen en fractieverzekeringen begrepen worden.

In de artikelen 25, tweede lid, (betreffende lijfrenteverzekeringen) van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 wordt terzake van het begrip levensverzekering sinds 1 januari 1992 verwezen naar de desbetreffende definitie in de Wet toezicht verzekeringsbedrijf (artikel 1, eerste lid, onderdeel b, van die wet). Het onderhavige wetsvoorstel verwijst naar dezelfde definitie (zie artikel 1, eerste lid, onderdeel b, onder 5°). Gemengde en fractie-verzekeringen vallen eveneens onder deze definitie.

De leden van de D66-fractie vroegen naar een oordeel over de suggestie van het Verbond van Verzekeraars om uit praktische overwegingen identificatie niet verplicht te stellen (voor zover identificatie is voorgeschreven in geval artikel 4 van het wetsvoorstel niet van toepassing is) bij periodieke uitkeringen, uitkeringen ten gevolge van het overlijden van de verzekerde en bij uitkeringen bij in leven zijn van de verzekerde op de einddatum van de verzekering beneden de drempel van f 40 000.

Een uitzondering op de identificatieplicht bij periodieke uitkeringen en bij uitkeringen ten gevolge van het overlijden van de verzekerde zou berusten op de gedachte dat in die gevallen witwassen nimmer aan de orde zou kunnen zijn. Het is de vraag of de veronderstelling juist is. Overigens zou een dergelijke uitzondering waarschijnlijk praktisch weinig nut hebben. In geval een uitkering wordt gestort op een bankrekening van de klant, is afzonderlijke identificatie van de klant door de levensverzekeraar niet vereist. Aangezien girale uitkeringen het leeuwedeel van de gevallen omvatten, lijkt de praktische betekenis van het voorstel gering. Ten aanzien van de gesuggereerde vrijstelling voor uitkeringen beneden de f 40 000 is het voornemen van de ondergetekende gebruik te maken

van de in artikel 1, onderdeel b, onder 6°, voorziene bevoegdheid om de drempel op f 40 000 vast te stellen.

De leden van de GPV-fractie hadden begrepen dat het levensverzekeringsbedrijf voornamelijk uit preventieve overwegingen onder de werkingssfeer van het wetsvoorstel is gebracht. Tot nog toe zou er weinig bekend zijn van witwasactiviteiten via het levensverzekeringsbedrijf. Deze leden vroegen of dat ook in de toekomst niet een weinig voorkomend verschijnsel zal zijn, omdat bij de orde van grootte waarvan in de onderhavige gevallen sprake is, altijd een medische keuring is vereist. Zal dat in de praktijk geen rem betekenen?

Zoals de leden van de GPV-fractie opmerkten, is weinig bekend over witwassen via het levensverzekeringsbedrijf. Levensverzekeringen lijken door de aard van het produkt (veelal langlopende contracten, het eisen van medische keuringen, fiscale begeleiding, de uitgebreide vragenformulieren) minder voor de hand liggend voor witwas-praktijken. Niettemin is niet uit te sluiten dat ook levensverzekeraars voor witwassen misbruikt worden of zullen worden. Overigens kunnen er levensverzekeringen worden gesloten, tegen hoge premie- of koopsombetalingen, waarvoor geen gezondheidswaARBorgen gelden, die een korte looptijd hebben, enzovoorts, en die derhalve mogelijk een grotere «witwas-kwetsbaarheid» hebben.

De leden van de GPV-fractie konden zich voorstellen dat het vervagen van het onderscheid tussen het bankbedrijf en het verzekeringsbedrijf een argument is om ook het verzekeringsbedrijf onder de werkingssfeer van deze wet te brengen, maar dit argument hadden zij niet aangetroffen in de memorie van toelichting.

Het is levensverzekeraars op grond van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf slechts toegestaan levensverzekeringen te sluiten. Andere instellingen mogen dergelijke overeenkomsten niet sluiten. Hoewel financiële instellingen zich de laatste jaren meer op elkaars terrein begeven, betekent dit niet dat binnen één rechtspersoon zowel bancaire als verzekeringsprodukten verkocht kunnen worden. Wil bijvoorbeeld een levensverzekeraar bancaire activiteiten ontwikkelen, dan moet hij hiervoor een aparte rechtspersoon oprichten. De vervaging tussen het bancaire bedrijf en het verzekeringsbedrijf, zoals genoemd door de leden van de GPV-fractie, is derhalve op zich geen argument om levensverzekeraars onder de werking van het onderhavige voorstel te brengen.

Eerste lid, onder c

Voor het lid van de RPF-fractie was onduidelijk of en in hoeverre het begrip «cliënt» van toepassing is op gevallen van vertegenwoordiging.

De vertegenwoordiging is geregeld in artikel 5 van het wetsvoorstel. De natuurlijke persoon of rechtspersoon voor wie de vertegenwoordiger optreedt is de cliënt in de zin van het wetsvoorstel, wiens identiteit zal moeten worden vastgesteld. Artikel 5 voegt daaraan toe dat daarnaast ook de identiteit van de vertegenwoordiger moet worden vastgesteld.

Tweede lid

Naar de mening van de leden van de SGP-fractie dient in de wet te worden opgenomen dat de minister van Justitie wordt betrokken bij het vaststellen van het bedrag waarboven identificatie bij de desbetreffende transactie verplicht is.

Naar het oordeel van ondergetekende spreekt het vanzelf dat de minister van Justitie bij het vaststellen van het bedrag wordt betrokken. Anders dan deze leden acht hij het echter niet noodzakelijk dit in het

wetsvoorstel op te nemen. Afstemming van het beleid betreffende de uitvoering van deze wet en de Wet melding ongebruikelijke transacties biedt voldoende kader voor overleg en overeenstemming over dit aspect van de wet.

Artikel 2

De leden van de CDA-fractie hadden de indruk dat het niet naleven van de identificatieregels van het wetsvoorstel geen nietigheid van de desbetreffende transactie tot gevolg zou hebben en vroegen om een bevestiging daarvan.

De Wet identificatie bij financiële dienstverlening verbiedt de transactie als zodanig niet, doch verbiedt de financiële instelling de dienst te verlenen indien de identificatie niet op de wettelijk voorgeschreven wijze heeft plaatsgehad. Hieruit, en uit het feit dat de wet geen nietigheid verbindt aan het niet naleven van de wettelijke voorschriften, mag worden afgeleid dat de transactie niet met nietigheid wordt bedreigd indien de financiële instelling de onderhavige wettelijke bepalingen heeft overtreden.

De leden van de PvdA-fractie vroegen commentaar op de suggestie van de NVB om bancaire direct writers op dezelfde manier te behandelen als de direct writers in de verzekeringsbranche. De leden van de VVD-fractie en de leden van de SGP-fractie stelden daarmee samenhangende vragen naar aanleiding van de bezwaren van de Robeco-groep.

Ondergetekende is van mening dat er aanleiding is om de bancaire direct writers, zoals Robeco, eenzelfde soort mogelijkheid te geven tot afgeleide identificatie als in artikel 4, tweede lid, is geschied voor direct writers in de verzekeringsbranche. Het is daarbij echter de vraag in hoeverre de EG-richtlijn deze mogelijkheid zou toelaten. Voorshands zou een oplossing gevonden kunnen worden door met gebruikmaking van de in artikel 4, vijfde lid, opgenomen bevoegdheid, de hier bedoelde gevallen aan te wijzen als gevallen waarin gebruik kan worden gemaakt van de identiteitsvaststelling zoals die is verricht door de kredietinstelling waarbij de cliënt van de direct writer zijn rekening heeft geopend. Essentieel hierbij is wel dat een kredietinstelling, die voor een correcte identificatie heeft zorggedragen, bevestigt dat de identificatie heeft plaatsgevonden.

Deze leden vroegen een voorbeeld van gevallen zoals bedoeld in het tweede lid, onder a.

Een voorbeeld is het aangaan van een creditcard-relatie met een cliënt door een bank of creditcardmaatschappij.

De leden van de VVD-fractie vroegen hoe moet worden gehandeld indien de rekening ten name van meerdere personen wordt gesteld. Het lid van de RPF-fractie stelde een vergelijkbare vraag.

In het door de leden van de VVD-fractie bedoelde geval zijn alle rekeninghouders cliënt in de zin van de wet, zodat de identiteit van ieder van hen moet worden vastgesteld. Ondergetekende ziet niet in dat dit een ernstige belemmering zou zijn ten aanzien van de dienstverlenende functie bij het openen van rekeningen. Immers de banken zullen in dergelijke gevallen ook zonder wettelijke verplichting willen weten wie tot het beschikken over het saldo van de rekening gerechtigd zijn en van deze personen de identiteit willen vaststellen.

Het bovenstaande geldt mutatis mutandis voor andere vormen van financiële dienstverlening.

Artikel 3

De leden van de CDA-fractie maakten zich zorgen over de identificatieplicht van buitenlandse rechtspersonen en vroegen om een nadere toelichting over wat de notaris in situaties als bedoeld in artikel 3, derde lid, zou kunnen doen.

De wettelijke regeling betreffende de identiteitsvaststelling bij financiële dienstverlening zou niet sluitend zijn indien buitenlandse rechtspersonen niet of niet volledig aan de in de wet neergelegde identificatienormen zouden behoeven te voldoen. Derhalve is gezocht naar een methode om de identiteit van de buitenlandse rechtspersonen vastgesteld te krijgen met een behoorlijke mate van zorgvuldigheid. Daarbij doet zich het probleem voor dat het hier gaat om rechtspersonen die in welke staat dan ook gevestigd kunnen zijn. Ondergetekende is van mening dat het niet verstandig zou zijn te vertrouwen op de kwaliteit van de registers van rechtspersonen in de diverse staten. Derhalve is er voor gekozen dat de vaststelling van de identiteit van buitenlandse rechtspersonen in Nederland onder een zekere controle komt te staan, waarbij gebruik zou kunnen worden gemaakt van de dienstverlening van de notaris. Enige uitzondering hierop betreft de rechtspersoon die is gevestigd in een van de andere lid-staten.

Ondergetekende acht het niet onredelijk om van de buitenlandse rechtspersoon die aan het Nederlandse rechtsverkeer wil deelnemen te verlangen dat deze in het algemeen belang een inspanning verricht om zijn juiste identiteit te laten vaststellen en dat deze de kosten daarvan voor zijn rekening neemt. Van de notaris mag worden verwacht dat hij ten behoeve van het opstellen van de akte zich de nodige bewijsmiddelen laat bezorgen en dat hij, bij gerede twijfel aan de juistheid van de documenten, weigert de akte op te maken.

Deze leden vroegen of het niet mogelijk is dat een natuurlijk persoon die lid is van een orde of vereniging met een voldoende tuchtspraak als gemachtigde kan optreden en de transactie kan vervullen, zonder dat de identiteit van het door deze vertegenwoordigd lichaam moet worden vastgesteld.

De gedachte van deze leden komt erop neer dat het bij een buitenlandse rechtspersoon voldoende zou zijn indien een Nederlandse advocaat, notaris of registeraccountant zijn naam opgeeft en daarbij in feite «borg» staat voor de betreffende de cliënt/buitenlandse rechtspersoon opgegeven identiteit. Het bezwaar dat aan deze gedachte is verbonden, is dat de hier bedoelde beroepsgroepen handelingen verrichten die niet direct gelieerd zijn aan het door hen uitgeoefende beroep en dat voor correcties moet worden afgegaan op de tuchtspraak. Ondergetekende acht dit een onvoldoende garantie dat de hierbedoelde beroepsgenoten zonder uitzondering de identiteit van de betrokken buitenlandse rechtspersoon naar behoren zullen vaststellen. Bij een notariële akte mag hierop wel worden vertrouwd.

De leden van de CDA-fractie hadden geconstateerd dat de vertegenwoordigers van levensverzekeraars en assurantietussenpersonen bij monde van het Verbond van Verzekeraars geen «richtlijn-grond» aanwezig achten voor de identiteitsvaststelling van de begunstigde (zie de brief van 16 maart 1993). Deze leden waren van oordeel dat de wetgeving op dit punt voortvloeit uit het gestelde in artikel 3, tweede lid, van de richtlijn. Zij vroegen of dit oordeel juist is.

Het doel van de uitbreiding van de identificatieplicht tot begunstigten van uitkeringen uit levensverzekering, is te voorkomen dat, indien er sprake zou zijn van een reeks transacties ter versluiering van de herkomst van gelden, het witwas-spoor onderbroken zou worden indien de

uitkering niet aan de (reeds geïdentificeerde) verzekeringnemer zou worden gedaan, maar aan een derde. Artikel 3, derde en achtste lid, van de richtlijn geeft bijzondere regels voor identificatie met betrekking tot levensverzekeringen. De identificatie van de begunstigde wordt hierin niet voorgeschreven. Artikel 3, tweede lid, van de richtlijn heeft uitsluitend betrekking op «incidentele» transacties (bijvoorbeeld het wisselen van valuta voor een niet-cliënt), die in het levensverzekeringsbedrijf niet voorkomen. De uitbreiding van de identificatieplicht tot begunstigten spoort naar de mening van de ondergetekende derhalve wel degelijk met de bedoeling van de richtlijn.

De leden van de PvdA-fractie vroegen waarom het rijbewijs voor de Wet identificatie bij financiële dienstverlening wel zal gelden als wettelijk identificatiebewijs, terwijl dat in het kader van de Wet op de identificatieplicht (22 694) niet het geval is.

Ondergetekende wijst erop dat in het kader van het wetsvoorstel identificatieplicht het rijbewijs ook wordt toegelaten als identificatiemiddel bij financiële transacties, aangezien voor de bestrijding van financiële fraude bekendheid met de nationaliteit van de betrokkene niet van primaire betekenis is (Kamerstukken II, 22 694, nr 3, blz. 9).

Deze leden deelden de wens van de banken dat fraude zoveel mogelijk moet worden voorkomen, maar hadden tevens de vraag of er voldoende fraudbestendige legitimatiemogelijkheden zijn.

Dat fraude zoveel mogelijk moet worden voorkomen is ook de opvatting van ondergetekende. Zoals bekend wordt gewerkt aan de verbetering van de fraudbestendigheid van verschillende identiteitsbewijzen. Zolang deze papieren nog niet zijn ingevoerd en verkrijgbaar zijn gesteld zal moeten worden gewerkt met de thans bekende identiteitsbewijzen.

Deze leden wezen op de problemen die voor bepaalde categorieën gebruikers zullen rijzen, zoals ouderen en jonge kinderen die meestal niet over een identificatiepapieren zullen beschikken en voor kleine spaarbedragen dan relatief grote kosten moeten maken. De leden van de VVD-fractie stelden een vergelijkbare vraag.

Het is juist dat degene die een financiële dienst wil afnemen en niet over een toegelaten identiteitsbewijs beschikt zich zo'n bewijs zal moeten aanschaffen. Dit is een prijs die moet worden betaald voor de invoering van een systeem als in dit wetsvoorstel is vastgelegd ter bestrijding van diverse soorten fraude en andere criminaliteit. Daartegenover staat dat de meeste cliënten reeds wel over een identiteitspapier zullen beschikken en dat uiterlijk op het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet op de identificatieplicht (gestreefd wordt naar invoering op 1 januari 1994) iedere Nederlander vanaf twaalf jaar zal kunnen beschikken over een relatief goedkoop identiteitsbewijs: de VNG-kaart of, indien niet alle gemeenten de VNG-kaart uitgeven, de toeristenkaart. Deze kaart zal bovendien bij andere gelegenheden dan alleen het openen van een spaarrekening gebruikt kunnen worden; de kosten zouden dan ook niet moeten worden afgezet tegen alleen de in te leggen spaarbedragen.

De leden van de PvdA-fractie vroegen of het waar is dat bestaande cliënten bij het van kracht worden van deze wet zich allen eenmalig moeten identificeren en of een overgangsbepaling mogelijk zou zijn.

Ondergetekende wijst op artikel 4, eerste lid, van het wetsvoorstel. Daarin wordt bepaald dat aan de identificatieplicht is voldaan indien de financiële instelling voor de vaststelling van de identiteit van een cliënt gebruik maakt van de gegevens die zij bij een eerder aan die cliënt verleende financiële dienst heeft vastgesteld overeenkomstig de

bepalingen van deze wet of ingevolge de Wet identiteitsvaststelling bij financiële dienstverlening (Wet van 19 mei 1988, Stb. 278). De strekking van deze bepaling is dat indien de financiële instelling in het verleden de identiteit van de cliënt heeft vastgesteld op een wijze zoals thans ingevolge het onderhavige wetsvoorstel zal worden voorgeschreven, of indien de financiële instelling zulks heeft gedaan op grond van en overeenkomstig de genoemde wet van 1988 en de algemeen verbindend verklaarde overeenkomst tussen De Nederlandsche Bank N.V. en de representatieve organisaties van het bankwezen (zie het KB van 30 november 1988, Stb. 679), zij daarmee aan de voorschriften van het onderhavige wetsvoorstel heeft voldaan. Deze bepaling is dus in feite een overgangsregeling. Zij voorkomt dat eenmalig de identiteit van alle bestaande cliënten zou moeten worden vastgesteld. Gegeven de praktijk tot nu toe bij een groot aantal financiële dienstverleners om (mede met het oog op het eigen belang) de identiteit van hun cliënten vast te stellen aan de hand van een algemeen geaccepteerd identiteitspapier zal het bestaande cliëntenbestand in principe niet opnieuw behoeven te worden geïdentificeerd.

Voorzover het gaat om minderjarige kinderen (de pasgeboren baby in het voorbeeld dat door de leden van de PvdA-fractie werd genoemd en de handelingsonbekwame kleine kinderen in het voorbeeld van de leden van de VVD-fractie) moet worden opgemerkt dat deze ingevolge het Burgerlijk Wetboek niet handelingsbekwaam zijn. Bij het verrichten van rechtshandelingen zullen zij moeten worden vertegenwoordigd door hun wettelijk vertegenwoordiger. De identiteit van deze wettelijk vertegenwoordiger zal ingevolge de bepalingen van het wetsvoorstel moeten worden vastgesteld. Bij het openen van een spaarrekening door een grootvader voor zijn kleinkind zal dus de identiteit van de vader of de moeder van het kind moeten worden vastgesteld. Bij nader inzien acht ondergetekende het, mede naar aanleiding van deze vragen, wenselijk het wetsvoorstel op dit punt te wijzigen in die zin dat in gevallen waarin de cliënt een handelingsonbekwame is, de financiële instelling kan volstaan met vaststelling van de identiteit van degene die als wettelijk vertegenwoordiger optreedt. Verwezen wordt naar de nota van wijziging, onderdeel A.

De leden van de fractie van de PvdA vroegen of het toegestaan is in de EG slechts Nederlandse rijbewijzen als identificatiebewijs aan te geven en geen andere rijbewijzen uit de EG-lid-Staten.

Iedere buitenlander die in Nederland verblijft zal een geldig reisdocument of een geldig vreemdelingendocument bij zich moeten hebben. Dit betekent dat iedere buitenlander aan de voorschriften van deze wet kan voldoen. Voor Nederlanders bestaat de verplichting tot het hebben van een geldig reisdocument niet. Voor hen geldt derhalve het rijbewijs als een van de mogelijke identificatiedocumenten.

Wat betreft het door de leden van de PvdA-fractie en de leden van de VVD-fractie genoemde VNG-dokument kan worden geantwoord dat dit document te zijner tijd kan worden aangewezen ingevolge artikel 3, eerste lid, onder d.

De leden van de PvdA-fractie vroegen commentaar op de opmerkingen van de NVB bij het tweede en derde lid.

Anders dan de NVB meent doorkruist dit artikel niet de in Boek 2 BW geboden mogelijkheid om zonder tussenkomst van een notaris een rechtspersoon op te richten. Immers dit wetsvoorstel heeft geen betrekking op het oprichten van rechtspersonen maar op de identificatie van cliënten (waaronder rechtspersonen) bij financiële dienstverlening.

De identificatie van de rechtspersoon is een wezenlijk onderdeel van de hier voorgestelde regeling en vloeit voort uit de EG-richtlijn. Voorzover het gaat om de verplichting om buitenlandse vennootschappen te identificeren aan de hand van een notariële akte, waarbij onderscheid wordt gemaakt tussen rechtspersonen die zijn gevestigd in de EG-lidstaten en in de EVA-staten die partij zijn bij het Verdrag inzake de Economische Ruimte en rechtspersonen die zijn gevestigd in de overige staten ter wereld, wordt verwezen naar hierna op vergelijkbare vragen gegeven antwoorden.

De leden van de VVD-fractie wezen erop dat het wetsvoorstel geen oplossing biedt voor die situaties waarin de cliënt niet beschikt over een geldig legitimatiemiddel. Zij vroegen daarbij of de identificatie met de door hen genoemde documenten bij zelfs eenvoudige financiële handelingen geen afbreuk doet aan de dienstverlening.

Het wetsvoorstel voorziet, op grondslag van de EG-richtlijn, in de gevallen waarin de cliënt zich moet identificeren door overlegging van bewijsstukken. Dit betekent dat de vaststelling van de identiteit in bepaalde gevallen een vast bestanddeel zal moeten zijn van de door de financiële instelling en de cliënt te verrichten handelingen. Ondergetekende kan niet zien dat hierdoor aan de dienstverlening door de financiële instelling afbreuk zou worden gedaan. Daarbij is in aanmerking te nemen dat in veel gevallen door de financiële instelling kan worden teruggegrepen op een eerder door haar verrichte identiteitsvaststelling en dat het wetsvoorstel verder voorziet in een aantal gevallen waarin de financiële dienstverlener mag afgaan op de identiteitsvaststelling zoals die is verricht door een andere financiële instelling.

De leden van de VVD-fractie vroegen of de regering voornemens is om de sterke fraudegevoeligheid van bepaalde documenten (zoals de reisdocumenten voor vreemdelingen) te minimaliseren en welke oplossingen de regering daarbij voor ogen heeft.

Het ministerie van Justitie laat momenteel nieuwe en zo goed mogelijk beveiligde documenten ontwikkelen voor alle legaal of anderszins met instemming van de overheid hier verblijvende vreemdelingen. Deze nieuwe documenten worden fasegewijs voor de verschillende categorieën en vreemdelingen ingevoerd. In elk geval zullen uiterlijk bij de invoering van de Wet op de identificatieplicht alle bedoelde vreemdelingen zich deugdelijk kunnen identificeren.

De leden van de VVD-fractie wezen er vervolgens op dat de identificatie alleen effectief is als het legitimatiebewijs niet vervalsbaar is. Zij vroegen in dit verband of de «echte» crimineel niet altijd voldoende geld heeft om aan een goed vervalst legitimatiebewijs te komen, en of daar niet een grond «gat» zit.

De «echte» crimineel is per definitie een overtreder van wetten. Het is dan ook niet uitgesloten dat hij wegen vindt waarlangs hij de onderhavige regeling kan overtreden. Gebruikmaking van een vervalst identiteitsbewijs zou een van die wegen kunnen zijn. Dat deze mogelijkheid bestaat betekent echter niet dat de wettelijke regeling als zodanig een gat vertoont. Naar het oordeel van ondergetekende gaat het hierbij niet meer om een vraagstuk van wetgeving, maar om een vraagstuk van opsporing en vervolging.

De leden van de VVD-fractie vroegen of het altijd mogelijk is voor rechtspersonen, gevestigd buiten de EG-lidstaten, om te kunnen beschikken over een door een Nederlandse notaris of een daarmee vergelijkbare persoon opgestelde akte en of door deze bepaling geen belemmering wordt geschapen ten aanzien van de te verrichten financiële dienst.

Ingevolge het derde lid van artikel 3 is een rechtspersoon die niet in een van de EG-lidstaten of in een van de EVA-landen die partij zijn bij het Verdrag inzake de Economische Ruimte is gevestigd, aangewezen op de dienstverlening door een Nederlandse notaris. In beginsel kan een Nederlandse notaris voor elke rechtspersoon de hier bedoelde akte opmaken. In hoeverre dit ook daadwerkelijk mogelijk is zal afhangen van de informatie die de notaris ten behoeve van het opstellen van de akte zal moeten ontvangen en van de betrouwbaarheid van die informatie.

Van een buitenlands bedrijf dat wil profiteren van de diensten van het Nederlandse financiële stelsel mag worden verwacht dat het daarbij de nodige inspanning verricht opdat de notaris over de juiste gegevens kan beschikken. Indien de notaris om enige reden de akte niet kan opmaken zal de financiële dienst niet kunnen worden verleend.

Deze leden stelden in dit verband de vraag of het niet mogelijk of wenselijk zou zijn om af te kunnen gaan op een notariële akte of een daarmee vergelijkbaar document dat door een in desbetreffende buitenlandse staat gevestigde notaris of een daarmee vergelijkbaar persoon is opgemaakt. De leden van de D66-fractie vroegen waarom hier niet het principe geldt dat mag worden afgegaan op een door een in die staat gevestigde notaris of daarmee vergelijkbare persoon. Daarbij deden zij het voorstel dat de minister staten zou aanwijzen waar sprake is van een goed functionerend en betrouwbaar notariaat.

Zoals boven in antwoord op een vraag van de leden van de CDA-fractie reeds in gezegd, kunnen rechtspersonen in welke staat dan ook gevestigd zijn. Ondergetekende heeft gemeend in het wetsvoorstel ten aanzien van buitenlandse rechtspersonen een voor ieder gelijk systeem neer te moeten leggen, waarbij alleen onderscheid wordt gemaakt tussen rechtspersonen die in een EG-lidstaat (inclusief de EVA-landen die partij zijn bij het EER-verdrag) zijn gevestigd en rechtspersonen die in niet-EG-lidstaten zijn gevestigd. De betrouwbaarheid van het notariaat of daarmee vergelijkbaar stelsel is niet in alle staten gelijk. Het alternatief voor een voor ieder gelijk systeem is dan het aanwijzen van bepaalde staten waar het notariaat van voldoende niveau is of geacht wordt van voldoende niveau te zijn. Aan zo'n systeem zijn twee bezwaren verbonden: het bevoordeelt de rechtspersonen uit de ene staat boven de rechtspersonen uit een andere staat, waardoor de gelijkheid wordt doorbroken, en het draagt de minister van Financiën op zich uit te spreken over de kwaliteit van het notariaat in enige staat.

De leden van de SGP-fractie vroegen of de regering het met hen eens is dat het voor de duidelijkheid voor het personeel van financiële instellingen wenselijk is dat het aantal identiteitsdocumenten zo beperkt mogelijk blijft.

Bij het totstand brengen van deze wettelijke regeling moet rekening worden gehouden met het door deze leden aangeduide belang, maar ook met het belang van de cliënten dat deze met algemeen aanvaarde documenten zich kunnen identificeren, en het belang van een adequate regeling zelf, waarbij duidelijkheid wordt gegeven welke documenten wel en welke niet worden aanvaard en waarbij alleen die documenten aanvaardbaar zijn waarvan de verstrekking met voldoende waarborgen is omringd.

In het verlengde hiervan vroegen deze leden voor wat voor andere documenten dan de zogenaamde VNG-kaart de in artikel 3, eerste lid, onderdeel d, bedoelde bevoegdheid van de minister nodig zal zijn.

De hier bedoelde bevoegdheid is in het wetsvoorstel opgenomen om de mogelijkheid te hebben naast de in het wetsvoorstel aangeduide

identiteitsbewijzen nog andere in aanmerking komende documenten aan te wijzen. Daarbij wordt tot nu toe alleen gedacht aan de thans verkrijgbare VNG-kaart, zij het dat de aanwijzing zal aflopen zodra de Europese identiteitskaart beschikbaar komt. Ook deze nieuwe kaart zal als identiteitsdocument kunnen worden gebruikt in het kader van deze wettelijke regeling. Het wetsvoorstel loopt op dit punt parallel met het voorstel voor de Wet op de identificatieplicht.

Deze leden vroegen verder of, nu er tussen VNG en regering overeenstemming is over integratie van de VNG-kaart en de Europese reis-/identiteitskaart en naast de officiële aanwijzing van de VNG-kaart als identiteitskaart op grond van de toekomstige Wet op de identificatieplicht nog behoefte is aan de bevoegdheid bedoeld in artikel 3, eerste lid onderdeel d.

Deze bevoegdheid is nodig voor het geval de onderhavige wet wordt ingevoerd op een tijdstip dat de Europese identiteitskaart nog niet beschikbaar is. Overigens zal deze bevoegdheid in elk geval worden gebruikt om de VNG-kaart aan te wijzen. De uitgifte van de VNG-kaart zal worden gestaakt bij het beschikbaar komen van de Europese identiteitskaart. De verkochte VNG-kaarten zullen daardoor niet hun geldigheid verliezen en ook voor de resterende geldigheidsduur van in totaal vijf jaren kunnen worden gebruikt als identiteitsbewijs in de zin van deze wet.

De leden van de GPV-fractie vroegen waarom het nodig wordt geacht dat een Nederlandse rechtspersoon die niet is ingeschreven bij een Kamer van Koophandel zich dient te identificeren met een notariële akte.

Het in het wetsvoorstel neergelegde systeem houdt in dat van iedere cliënt, natuurlijke persoon of rechtspersoon, de identiteit wordt vastgesteld indien aan hem een financiële dienst in de zin van het wetsvoorstel wordt verleend. Voor Nederlandse rechtspersonen kan worden volstaan met een gewaarmerkt uittreksel uit het register van de Kamer van Koophandel. Indien de rechtspersoon niet is ingeschreven is identificatie op een andere wijze nodig. In het wetsvoorstel is gekozen voor de notariële akte wegens het betrouwbaar karakter van dat document. Tevens wordt daarmee parallel gelopen met de regeling voor buitenlandse rechtspersonen. De vaststelling van de identiteit van de rechtspersoon staat los van de vaststelling van de identiteit van de bestuurder. Immers de rechtspersoon is in deze gedachte de cliënt, de bestuurder degene die de cliënt vertegenwoordigt.

Op de vraag van deze leden of de verplichting zich te identificeren met een notariële akte ook geldt voor een bestuurder van een vereniging of voor een vertegenwoordiger van bijvoorbeeld een kerkelijk gemeente luidt het antwoord ontkennend. De hierbedoelde personen zijn natuurlijke personen en dienen zich in hun hoedanigheid van vertegenwoordiger te identificeren met een van de in artikel 3, eerste lid, bedoelde documenten.

Voor het antwoord op de vraag van deze leden waarom een buitenlandse rechtspersoon niet kan volstaan met een uittreksel uit het handelsregister van zijn land van vestiging wordt verwezen naar het antwoord op een vergelijkbare vraag van de leden van de CDA-fractie.

Deze leden vroegen hoe de regering de kans beoordeelt dat in ons land gebruik gemaakt gaat worden van vervalste identificatiepapieren.

Deze kans is niet denkbeeldig, doch ondergetekende heeft geen aanwijzingen op grond waarvan hij een schatting van deze kans zou kunnen maken. Overigens ziet hij dit niet als een probleem dat door dit

wetsvoorstel zou ontstaan. Immers ook thans wordt al in veel gevallen, verplicht en onverplicht, de identiteit van cliënten vastgesteld en is het daarbij niet uitgesloten dat van vervalste papieren gebruik wordt gemaakt. Uiteraard wordt met kracht gestreefd naar de beschikbaarheid van zo goed mogelijk beveiligde documenten voor zowel Nederland als hier legaal of anderszins met toestemming van de overheid verblijvende vreemdelingen. Met dit laatste wordt tevens antwoord gegeven op een vraag van de leden van de GPV-fractie over het minder aantrekkelijk maken van de Nederlandse identiteitsbewijzen voor mogelijk misbruik.

De inmiddels door de VNG ontwikkelde kaart zal kunnen worden gerekend tot de toegelaten identiteitspapieren zodra deze ingevolge artikel 3, eerste lid, onder d, is aangewezen. Zoals elders in deze memorie reeds is gezegd, heeft ondergetekende het voornemen daartoe.

De leden van de GPV-fractie vroegen nog aandacht voor de positie van jongeren zonder eigen identiteitsbewijs.

Vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet op de identificatieplicht kan een ieder vanaf de leeftijd van twaalf jaar beschikken over een eigen identiteitsbewijs. Kinderen jonger dan twaalf jaar moeten worden vertegenwoordigd door een wettelijke vertegenwoordiger. Voor de toepassing van deze wet kan in het laatste geval met de identificatie van deze wettelijke vertegenwoordiger worden volstaan.

Het lid van de RPF-fractie vroeg om een verduidelijking van de groep «andere documenten» naast het rijbewijs in artikel 3, eerste lid.

In artikel 3, eerste lid, zijn de documenten aangeduid die toegelaten zijn voor de vaststelling van de identiteit. Naast het rijbewijs zijn dit een geldig reisdocument in de zin van de Paspoortwet en een document waarover een vreemdeling ingevolge de Vreemdelingenwet moet beschikken ten bewijze van zijn identiteit en zijn verblijfsrechtelijke positie. Daarnaast kan de minister van Financiën nog andere documenten aanwijzen. Zoals eerder opgemerkt zal deze bevoegdheid worden gebruikt voor aanwijzing van de thans verkrijgbare VNG-kaart.

Dit lid vroeg de aandacht voor personen die niet meer over een paspoort of rijbewijs beschikken. Hij vroeg daarbij of de regering voor dergelijke gevallen gebruik zal maken van de mogelijkheid die de EG-richtlijn biedt tot «legitimatie door overlegging van bewijsstukken».

Aan de richtlijn wordt een goede uitvoering gegeven indien in de nationale wetgeving alleen die bewijsstukken worden aanvaard die met voldoende waarborgen ten aanzien van de identiteit van de persoon die erop staat vermeld en ten aanzien van de wijze van uitgifte aan de recht-hebbende worden verstrekt. De in het wetsvoorstel genoemde documenten voldoen aan dit criterium. Andere in Nederland gebruikelijke papieren waarop de identiteit van de houder staat vermeld en die aan dit criterium voldoen zijn ondergetekende niet bekend.

Bij het ontbreken van aanvaardbare andere documenten is er geen reden om voor een bepaalde groep personen van de in het wetsvoorstel opgenomen lijn af te wijken. Dit betekent dat personen die niet over een toegelaten identiteitsbewijs beschikken zich zo'n bewijs alsnog zullen moeten aanschaffen indien zij een financiële dienst als bedoeld in het wetsvoorstel willen afnemen.

Het lid van de RPF-fractie meende dat in artikel 3, tweede lid beter kan worden gesproken over een in Nederland als zodanig gevestigde notaris dan van een Nederlandse notaris.

Met «Nederlandse notaris» is bedoeld aan te geven dat het hier gaat om de notaris die ingevolge de Wet op het Notarisambt zijn genoemd.

Artikel 4

Artikel 4, tweede en derde lid, van het wetsvoorstel bepaalt dat aan de identificatieverplichting is voldaan indien de eerste premiebetaling voor een levensverzekering wordt gedaan ten laste van een rekening van een cliënt bij een financiële instelling als bedoeld in artikel 1, eerste lid, onderdeel a, onder 1° en 2°, dan wel indien de uitkering uit een levensverzekering wordt betaald ten gunste van een dergelijke rekening. De leden van de CDA-fractie en de leden van de D66-fractie vroegen een reactie op de opmerking van het Verbond van Verzekeraars dat hieraan tevens de assurantietussenpersoon zou moeten worden toegevoegd, aangezien de premiebetaling en de uitkering vaak via tussenpersonen verlopen.

Het zou in strijd zijn met letter en geest van de richtlijn de verzekeraar te ontheffen van zijn identificatieplicht als de premie afkomstig is van de bankrekening van een assurantietussenpersoon (analoog aan de regeling die van toepassing is als de premie direct van de bankrekening van een klant op de rekening van de verzekeraar wordt gestort). De richtlijn staat toe dat een verzekeraar de identificatie namens hem doet uitvoeren door een assurantietussenpersoon. Daarbij geldt echter dat de verzekeraar uiteindelijk verantwoordelijk blijft. Daarbij komt dat de richtlijn, anders dan het onderhavige wetsvoorstel, niet voorziet in een identificatieplicht voor de assurantietussenpersoon. In geval van een in een andere lid-staat gevestigde tussenpersoon, kan er derhalve niet van worden uitgegaan dat deze zijn klant geïdentificeerd heeft.

De leden van de PvdA-fractie vroegen of dit artikel de mogelijkheid geeft voor direct writers zoals bijvoorbeeld Roparco om via deze weg identificatieproblemen te voorkomen. De leden van de D66-fractie stelden een vergelijkbare vraag en deden in dat verband de suggestie een vrijstellingsbepaling tot stand te brengen.

Het probleem dat direct writers van deze wet zullen ondervinden is dat zij de verplichting zullen hebben de identiteit van hun cliënten vast te stellen en te verifiëren, zonder dat zij in de gelegenheid zijn om zulks daadwerkelijk te doen, aangezien zij niet beschikken over een kantorennet. Daarnaast is het naar de letter van de richtlijn niet mogelijk om in de wet een uitzondering voor deze instellingen op te nemen die er op neer zou komen dat ook zij zouden mogen afgaan op de identiteitsvaststelling zoals die door een andere financiële instelling is verricht (vgl de leden 2-4). De strekking van de richtlijn brengt naar het oordeel van ondergetekende echter mee dat ook voor de hier bedoelde instellingen een vergelijkbare mogelijkheid tot identiteitsvaststelling wordt geboden. Daartoe kan gebruik worden gemaakt van de bevoegdheid in het vijfde lid.

De leden van de VVD-fractie vroegen wat de eventueel civiel- en strafrechtelijke gevolgen voor financiële instellingen zouden zijn indien achteraf blijkt dat zij – te goeder trouw – op grond van bijvoorbeeld vervalste identiteitspapieren een financiële dienst hebben verleend.

Voor wat betreft de civielrechtelijke aspecten wordt verwezen naar het antwoord op een vraag van de leden van de CDA-fractie bij artikel 2. Aldaar is geantwoord dat overtreding van de identiteitsregels niet om die reden tot nietigheid van de transactie leidt. A fortiori geldt dit wanneer de financiële instelling te goeder trouw is afgegaan op vervalste identificatiemiddelen. Daarnaast speelt overigens, los van deze wet, nog wel de vraag in hoeverre de financiële instelling de vernietiging van gesloten overeenkomst zou kunnen bewerkstelligen wegens dwaling. Verwezen wordt naar artikel 6:228 BW.

Voor wat betreft het strafrechtelijke aspect kan worden opgemerkt dat de financiële instelling die de identiteit van de cliënt op de bij de wet voorgeschreven manier heeft vastgesteld niet strafbaar zal zijn. De vaststelling van de identiteit zou ook op correcte wijze kunnen geschieden aan de hand van een vervalst document, waarvan de financiële instelling noch wist, noch kon weten dat het vervalst was. Degene die de vervalsing heeft verricht en degene die zich van het vervalste document bedient zijn uiteraard wel strafbaar (valsheid in geschrifte, oplichting).

Het lid van de RPF-fractie constateerde dat in artikel 4, vierde lid, de mogelijkheid wordt opengelaten een bepaalde staat aan te wijzen, en vroeg naar aanleiding daarvan of zo'n aanwijzing op basis van wederkerigheid zou gebeuren.

Alleen die staten komen voor aanwijzing in aanmerking die een regeling ter zake van de identiteitsvaststelling door kredietinstellingen hebben die vergelijkbaar is met het Nederlandse systeem. Alsdan mag ervan worden uitgegaan dat de door de kredietinstelling in die staat verrichte identiteitsvaststelling van de cliënt naar behoren is verricht. De door dit lid genoemde bepaling laat de mogelijkheid open om de aanwijzing te doen op basis van wederkerigheid. Ondergetekende kan zich voorstellen dat in de praktijk op die basis van de bevoegdheid gebruik zal worden gemaakt. Wel moet worden bedacht dat juist de Nederlandse financiële instellingen profiteren van de aanwijzing van een andere staat en dat de wederkerigheid daarbij in het belang is van buitenlandse financiële instellingen. In hoeverre overigens de andere staat een strikt bankgeheim zou hebben is voor deze aanwijzing minder relevant. Het gaat hier immers om de wijze waarop en de gevallen waarin de identiteit van de cliënt door een kredietinstelling in die staat wordt vastgesteld, zodat ook de juistheid van de identiteit van de cliënt bij de Nederlandse financiële instelling bekend kan zijn.

In dit kader informeerde het lid van de RPF-fractie welke andere leden reeds de EG-richtlijn inzake het witwassen hebben geïmplementeerd.

Voor het antwoord op deze vraag wordt verwezen naar de memorie van antwoord bij het voorstel voor de Wet melding ongebruikelijke transacties (23 009).

Artikel 5

De leden van de VVD-fractie vroegen wat de rechtsgevolgen zijn bij te goeder trouw verrichte identiteitsvaststelling bij vertegenwoordiging en «wat in dit verband wordt verstaan onder gegronde redenen» om aan het door de betrokkene gegeven antwoord te twifelen.

In de memorie van toelichting is bedoeld aan te geven dat op de financiële instelling geen zware onderzoeksplicht rust om na te gaan of de voor haar verschijnende natuurlijke persoon voor zichzelf optreedt of voor een derde. In het algemeen mag de instelling afgaan op het antwoord van de betrokkene, doch indien er omstandigheden zijn of feiten bekend zijn die de instelling moeten doen twifelen aan de juistheid van het antwoord zal de instelling verder onderzoek moeten plegen of eventueel af moeten zien van de financiële dienst. Voor wat betreft een eventuele strafrechtelijke aansprakelijkheid wordt verwezen naar het vierde lid. Hierin is bepaald dat in het geval de financiële instelling weet of redelijkerwijs moet vermoeden dat de natuurlijke persoon niet voor zichzelf optreedt, zij redelijke maatregelen moet treffen om de identiteit van de cliënt die vertegenwoordigd wordt te achterhalen. Overtreding van deze bepaling is een strafbaar feit. De

omgekeerde situatie dat de natuurlijke persoon zegt namens een ander op te treden maar in feite voor zichzelf optreedt, behoeft niet te worden geregeld omdat de identiteit van deze natuurlijke persoon in beide gevallen moet worden vastgesteld en dus bekend zal zijn.

De leden van de D66-fractie vroegen naar de rechtsgevolgen van het verlenen van een financiële dienst als achteraf blijkt dat de identiteitsvaststelling per vergissing niet op de voorgeschreven wijze is geschied, als achteraf omtrent de identiteit van de cliënt twijfels rijzen of als achteraf blijkt dat de identiteitspapieren waren vervalst.

Zoals uit eerdere antwoorden aan de leden van de CDA-fractie bij artikel 2 en aan de leden van de VVD-fractie bij artikel 4 kan worden begrepen is in de hierboven bedoelde gevallen de financiële dienst niet nietig; wel zou de financiële instelling de vernietiging van de overeenkomst kunnen bewerkstelligen wegens dwaling.

De leden van de SGP-fractie stelden de vraag in hoeverre de verplichting in het vierde lid redelijk is en of het niet kunnen voldoen aan de verplichting om redelijke maatregelen te nemen zou betekenen dat de financiële dienst niet mag worden verleend.

Het vierde lid van artikel 5 is gebaseerd op artikel 3, vijfde lid, van de richtlijn. De bepaling strekt ertoe dat de financiële instelling naar vermogen en binnen redelijke grenzen zich moet inspannen om de identiteit van de desbetreffende cliënt of vertegenwoordiger te achterhalen. Indien deze inspanning geen succes oplevert mag de financiële dienst worden verleend en zal de financiële instelling moeten afgaan op de haar door de natuurlijke persoon gedane mededelingen omtrent zijn optreden, tenzij de twijfels zodanig groot zijn dat de financiële instelling afziet van de dienstverlening.

Deze leden hadden geconstateerd dat een van de objectieve criteria die zullen worden gehanteerd om vast te stellen of sprake is van een «ongebruikelijke transactie» in de zin van de Wet melding ongebruikelijke transacties, is het niet kunnen vaststellen van de identiteit. Dat wetsvoorstel lijkt ervan uit te gaan dat de dienstverlening wel plaats kan hebben. Deze leden vroegen hoe een en ander zich tot elkaar verhoudt.

De Wet melding ongebruikelijke transacties gaat er niet van uit dat de dienstverlening wel kan doorgaan ondanks het feit dat de identiteit van de cliënt niet kan worden vastgesteld. Immers ook een voorgenomen transactie, die niet wordt uitgevoerd, kan ingevolge artikel 9 van die wet worden gemeld als een ongebruikelijke transactie.

De leden van de GPV-fractie hadden geconstateerd dat ook assurantie-tussenpersonen met deze wet te maken krijgen. Als identificatie heeft plaats gevonden door een tussenpersoon en de verzekeringsmaatschappij afgaat op deze gegevens, dan vroegen zij zich af wie aansprakelijk is voor het geval er een niet-zorgvuldige of zelfs valse identificatie heeft plaatsgevonden.

Indien de verzekeraar op basis van de door de tussenpersoon aangeleverde gegevens, alle omstandigheden in aanmerking genomen, er op mocht vertrouwen dat deze correct waren, dan zal hij niet kunnen worden aangesproken op het niet-nakomen van de identificatieplicht. Mocht de assurantie-tussenpersoon te kwader trouw verkeerde gegevens met betrekking tot de identificatie aan de verzekeraar hebben doorgegeven, dan is hij zelf hierop aan te spreken.

Artikel 7

De leden van de VVD-fractie vroegen of het in bewaring nemen van de voorgeschreven gegevens nog aan voorwaarden is gebonden. De leden van de D66-fractie stelden een vergelijkbare vraag.

In dit artikel wordt de verplichting neergelegd de gegevens te bewaren. Daaraan vooraf gaat de verplichting van artikel 6 om de gegevens vast te leggen op een zodanige wijze dat deze toegankelijk zijn. De toegankelijkheid wordt aldus voorondersteld wanneer de gegevens gaan worden bewaard. Met betrekking tot de wijze van bewaring, op papier of geautomatiseerd, is de financiële instelling vrij; de desbetreffende toegankelijke gegevens moeten echter wel beschikbaar blijven.

Teneinde elk misverstand hieromtrent te voorkomen heeft ondergetekende naar aanleiding van deze vraag aan de wetsbepaling toegevoegd dat de gegevens ook op toegankelijke wijze moeten worden bewaard. Zie de nota van wijziging, onderdeel B.

Artikel 8

Voor het antwoord op de vraag van de leden van de D66-fractie inzake de civielrechtelijke gevolgen voor de financiële dienst indien de identiteit van de cliënt niet op de door het wetsvoorstel omschreven wijze is vastgesteld wordt verwezen naar de antwoorden op vergelijkbare vragen in deze memorie van antwoord.

De leden van de GPV-fractie vroegen of dit artikel niet overbodig is gelet op het feit dat in artikel 2 de identificatieplicht al is opgelegd.

In artikel 2 is alleen de verplichting opgenomen de identiteit van de cliënt vast te stellen. De wijze waarop dit zou moeten gebeuren is niet in dit artikel opgenomen maar in de artikelen 3 en 4. Deze bepalingen maken dus geen onderdeel uit van de norm van artikel 2. In artikel 8 is vervolgens bepaald dat het verboden is de financiële dienst te verlenen indien de identiteit van de cliënt niet is vastgesteld op de bij deze wet voorgeschreven manier. De laatste zeven woorden maken onderdeel uit van de norm van artikel 8. Artikel 8 is aldus te beschouwen als het sluitstuk van de wettelijke regeling en heeft aldus zelfstandige betekenis.

De Minister van Financiën,
W. Kok